

วิชา 100-106: อาเซียนในโลกยุคใหม่

การบรรยายแก่นักศึกษา
มหาวิทยาลัยสยาม

บัณฑิต หลิมสกุล (*bunditwto@hotmail.com*)

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

**กรอบกฎหมายและข้อกำหนด
ระหว่างประเทศในด้าน
เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน**



สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



องค์การการค้าโลก (WTO)

ในบริบทของเศรษฐกิจที่ไร้พรมแดน

เล่ม

I

บัณฑิต หลิมสกุล

บทที่ ๔ “ระบอบและ
กรอบแนวคิดของ
กฎหมายเกตต์และ
WTO” จาก

บัณฑิต หลิมสกุล,
องค์การการค้าโลกใน
บริบทของเศรษฐกิจ
ที่ไร้พรมแดน

เล่มหนึ่ง

The hierarchy of institutions in the trading system

- 1. Multilateral arrangements.** Arrangements covered by the World Trade Organization and accepted by its 153 Members
- 2. Plurilateral arrangements.** Arrangements concluded by a subgroup of WTO Members. An example is the WTO Agreement on Government Procurement.
- 3. Regional trading arrangements (RTAs)** Free trade area, customs union, and more ambitious arrangements accepted by a group of countries, e.g. AFT, ASEAN and MERCOSUR RTAs are under WTO Supervision.
- 4. Preferential trading arrangements with low-income countries.** The Lome Convention (now the Cotonou Agreement) for the African, Caribbean and Pacific States associated with the European Community, the Generalized System of Preferences (GSP) and the Global System of Trade Preferences (GSTP) are examples of such preferential arrangements.
- 5. National regulations and procedures.** The arrangements listed above usually have to be implemented by national regulations. Thus, there are national regulations and procedures based on the internationally agreed trade rules and those that result from a government's unilateral action.

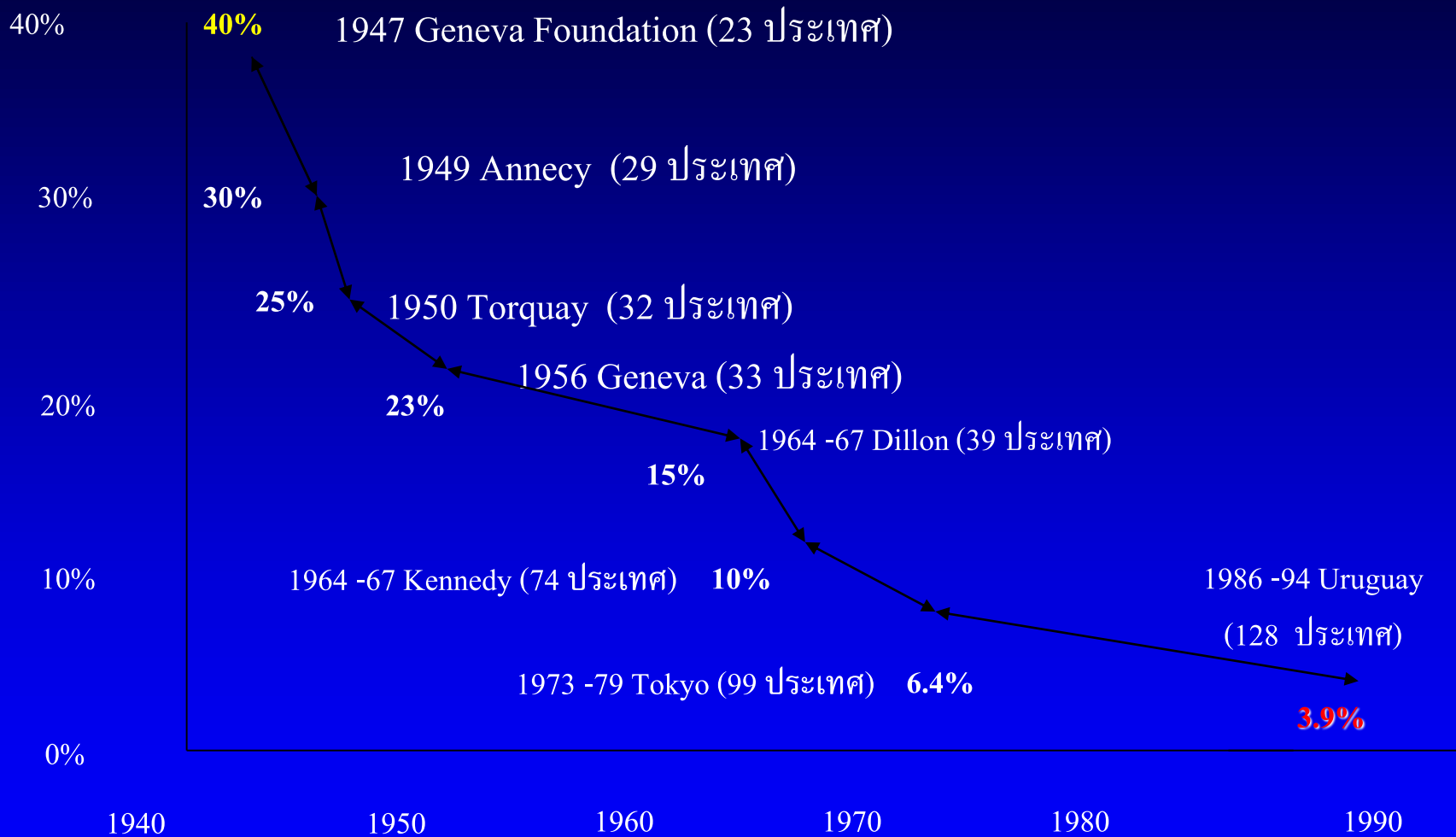
องค์การการค้าโลก

World Trade Organization

WTO

ไทยได้ประโยชน์อะไรจาก WTO

- economies of scale
- กฎหมายเหนือกฎหมาย
- transparency and predictability
- welfare
- dispute settlement



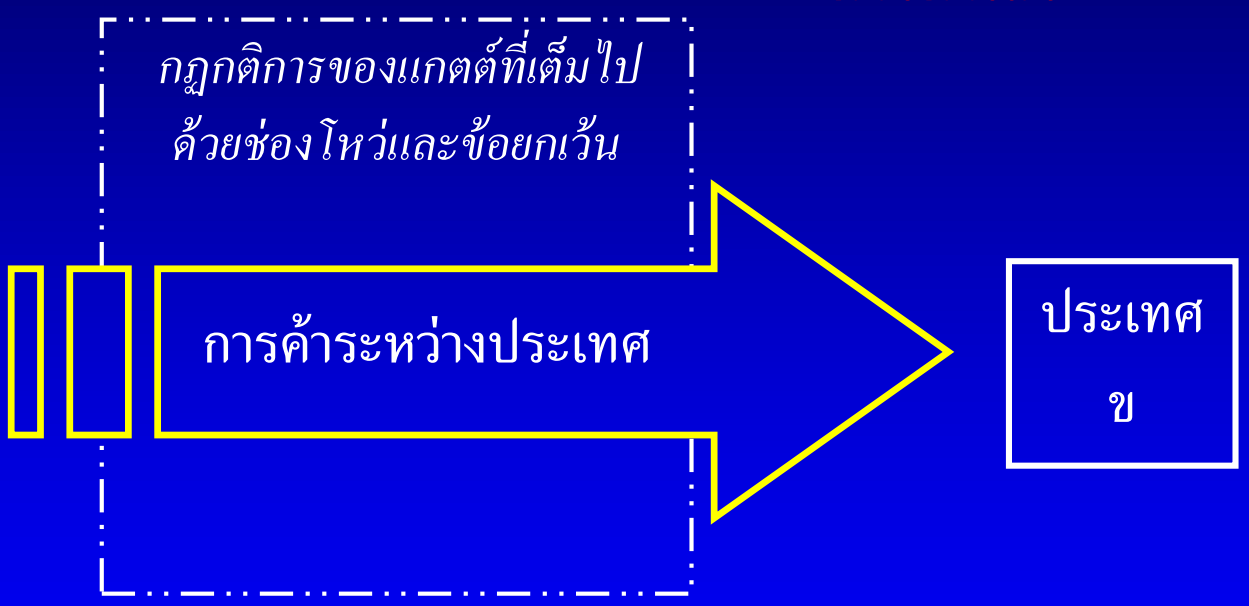
ความสำเร็จในการเจรจาทั้ง 8 รอบของแกตตีในการลดภาษีศุลกากร ระหว่าง ค.ศ. 1947-1994

ความพยายามในการยกเว้นข้อบทของเกณฑ์เพื่อกำหนดกติกา ลดการแทรกแซงกลไกตลาดของรัฐ

ข้อยกเว้นว่าด้วยความมั่นคง

ข้อยกเว้นว่าด้วยการจัดตั้งเขต
การค้าเสรี

ประเทศ ก



ประเทศ
ข

ข้อยกเว้นว่าด้วย
สินค้าเกษตร

ข้อยกเว้นว่าด้วย
ดุลชำระเงิน

ข้อตกลงเรื่องสิ่งทอ

หลักพื้นฐานของเกตต์และ WTO

- ประเทศสมาชิกต้องใช้มาตรการทางการค้าโดยเสมอภาคอย่างไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) MFN + NT
- มาตรการทางการค้าจะต้องมีความโปร่งใส (transparency)
- หลักคุ้มครองผู้ผลิตภายในด้วยภาษีศุลกากรเท่านั้น
- มาตรการคุ้มกันชั่วคราว
- ส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม (fair competition)
- อนุญาตให้มีการรวมกลุ่มทางการค้า
- กระบวนการยุติข้อพิพาททางการค้า (trade dispute settlement mechanism)
- สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนา (S&D)

การเจรจาการค้าพหุภาคีในรอบของแก็ตต์ที่ผ่านมา 8 รอบ

การเจรจาในยุคแรก (เน้นการลดภาษีศุลกากรเป็นหลัก)

รอบที่ 1 1947 นครเจนีวา

รอบที่ 3 1951 เมือง Torquay อังกฤษ

รอบที่ 2 1949 เมือง Annecy ฝรั่งเศส

รอบที่ 4 1955-1956 นครเจนีวา

รอบที่ 5 (Dillon Round) 1960-1962 นครเจนีวา

การเจรจาในยุคที่สอง (เริ่มนำมาตรการกีดกันการค้ามาเจรจา หรือ NTB แต่ไม่ประสบความสำเร็จ)

รอบที่ 6 (Kennedy Round) 1964-1967 นครเจนีวา

รอบที่ 7 (Tokyo Round) 1973-1979 กรุงโตเกียว ญี่ปุ่น

การเจรจาในยุคสุดท้าย (เป็นการเจรจาที่ครอบคลุมปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่สมบูรณ์ที่สุด)

รอบที่ 8 (Uruguay Round) 1986-1993 เปิดเจรจาที่เมือง Punta del Este อุรุกวัย แต่การเจรจาจริงๆ เกิดขึ้นที่นครเจนีวา รวมระยะเวลา 7 ปี

ผลการเจรจาอบอรรุควัยและจัดตั้ง WTO

1. การเปิดตลาด 6 เรื่อง คือ

- 1.1 ให้มีการลดหรือเลิกภาษีศุลกากร เพื่อให้การค้าของโลกมีความเสรียิ่งขึ้น
- 1.2 ให้มีการลดหรือเลิกการใช้มาตรการทางการค้าที่มีใช้ภาษีศุลกากร (NTB) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการค้า
- 1.3 ให้การค้าสินค้าเกษตรเป็นไปได้โดยเสรี มีระเบียบวินัยมากขึ้น โดยพยายามให้การค้าสินค้าเกษตรให้เข้ามาอยู่ในกรอบแห่งกฎข้อบังคับของเกตต์ซึ่งจะต้องปรับปรุงให้เข้มแข็งและนำมาใช้ปฏิบัติอย่างได้ผล รวมทั้ง ยังปรับปรุงสถานะการแข่งขันให้มีความเป็นธรรม โดยการลดการอุดหนุนทั้งการอุดหนุนภายในและการอุดหนุนการส่งออก
- 1.4 ให้การค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของเกตต์ โดยอยู่บนรากฐานของกฎข้อบังคับและระเบียบวินัยของเกตต์ซึ่งจะต้องปรับปรุงให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นเพื่อให้การค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าเป็นไปได้โดยเสรี
- 1.5 ให้มีการเจรจาลดหรือเลิกมาตรการต่างๆ ทั้งด้านภาษีศุลกากร และที่มีใช้ภาษีศุลกากรของสินค้าเกษตรในประเทศเขตร้อน เพื่อให้การค้าดำเนินไปอย่างเสรีซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศกำลังพัฒนา
- 1.6 ให้มีการเจรจาลดหรือเลิกมาตรการต่างๆ ทั้งด้านภาษีศุลกากร และที่มีใช้ภาษีศุลกากรของสินค้าจากทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นสินค้าประมงและแร่ธาตุ

ผลการเจรจาอบอรรุگویและจัดตั้ง WTO

2. กฎระเบียบทางการค้า 6 เรื่อง คือ

- 2.1 เพื่อทบทวนบทบัญญัติและระเบียบวินัยของเกตต์ให้ระดับรัดกุมยิ่งขึ้น
- 2.2 เพื่อปรับปรุง ทำความเข้าใจ หรือขยายความตกลงย่อยต่างๆ ที่ได้เจรจากันในรอบโตเกียวให้ชัดเจนขึ้น
- 2.3 เพื่อปรับปรุง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้มาตรการคุ้มกันที่ชัดเจนและโปร่งใส เพื่อเสริมสร้างระบบเกตต์ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น
- 2.4 เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการให้การอุดหนุนและการใช้มาตรการตอบโต้ ให้มีความชัดเจนและเป็นธรรม
- 2.5 เพื่อปรับปรุง และเสริมสร้างกฎข้อบังคับและวิธีปฏิบัติในกระบวนการยุติข้อพิพาทให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น
- 2.6 ปรับปรุงการดำเนินงานของระบบเกตต์ โดยการเสริมสร้างระบบการควบคุมและตรวจสอบภายใน เพื่อให้สามารถติดตามนโยบายและวิธีปฏิบัติทางการค้าของภาคีเกตต์ได้โดยสม่ำเสมอ

ผลการเจรจาอบอรรุภัยและจัดตั้ง WTO

3. ประเด็นใหม่ทางการค้า 3 เรื่อง คือ

- 3.1 **สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า** เพื่อให้มีการจัดทำข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นใหม่ตามความเหมาะสม เพื่อลดอุปสรรคและการบิดเบือนทางการค้าระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาการค้าสินค้าปลอมแปลงระหว่างประเทศ
- 3.2 **มาตรการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า** เพื่อจัดทำร่างบทบัญญัติเพิ่มเติมจากมาตราต่างๆ ของความตกลงเกตต์ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เพื่อมิให้จำกัดและบิดเบือนการค้า
- 3.3 **การค้าบริการ** เพื่อจัดทำร่างระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับการค้าบริการระหว่างประเทศ ให้เป็นไปอย่างเสรีและเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าทุกประเทศ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและการปรับเปลี่ยน โครงสร้างการผลิตที่มี

ส่วนกำหนดขอบเขตการเจรจาของเกตต์

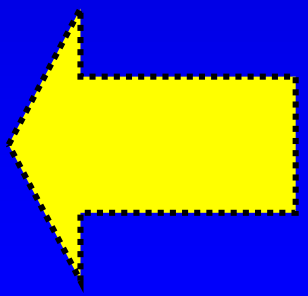
- รอบที่ 1 1947 นครเจนีวา
- รอบที่ 2 1949 เมือง Annecy ฝรั่งเศส
- รอบที่ 3 1951 เมือง Torquay อังกฤษ
- รอบที่ 4 1955-6 นครเจนีวา
- รอบที่ 5 1960-2 นครเจนีวา (Dillon Round)



การใช้มาตรการทางภาษี
ประเทศที่มีบทบาททางการค้ามีจำกัด
การรวมตัวของยุโรปเพื่อจัดตั้งสหภาพ
ศุลกากร

ประเทศกำลังพัฒนาเรียกร้องการจัดระเบียบเศรษฐกิจใหม่ (NIEO)

- รอบที่ 6 1964-1967
Kennedy Round
- รอบที่ 7 1973-1979
Tokyo Round



การกีดกันทางการค้าในรูปแบบใหม่
สิ้นสุดสงครามเย็น
การเงินระหว่างประเทศ
วิกฤตน้ำมัน
ความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ ยุโรป ญี่ปุ่น

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตที่มี ส่วนกำหนดขอบเขตการเจรจาของแกตต์

มาตรา 301 มาตรา 301 Super มาตรา 301 Special	การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการ ผลิตของประเทศอุตสาหกรรม	โลกาภิวัตน์ และ เศรษฐกิจที่ ไร้พรมแดน
---	---	--

รอบที่ 8 1986-1993

การค้าบริการและ ทรัพย์สินทางปัญญา	Uruguay Round	อินเทอร์เน็ต อีคอมเมิร์ซ และ Digital Economy
--------------------------------------	---------------	---

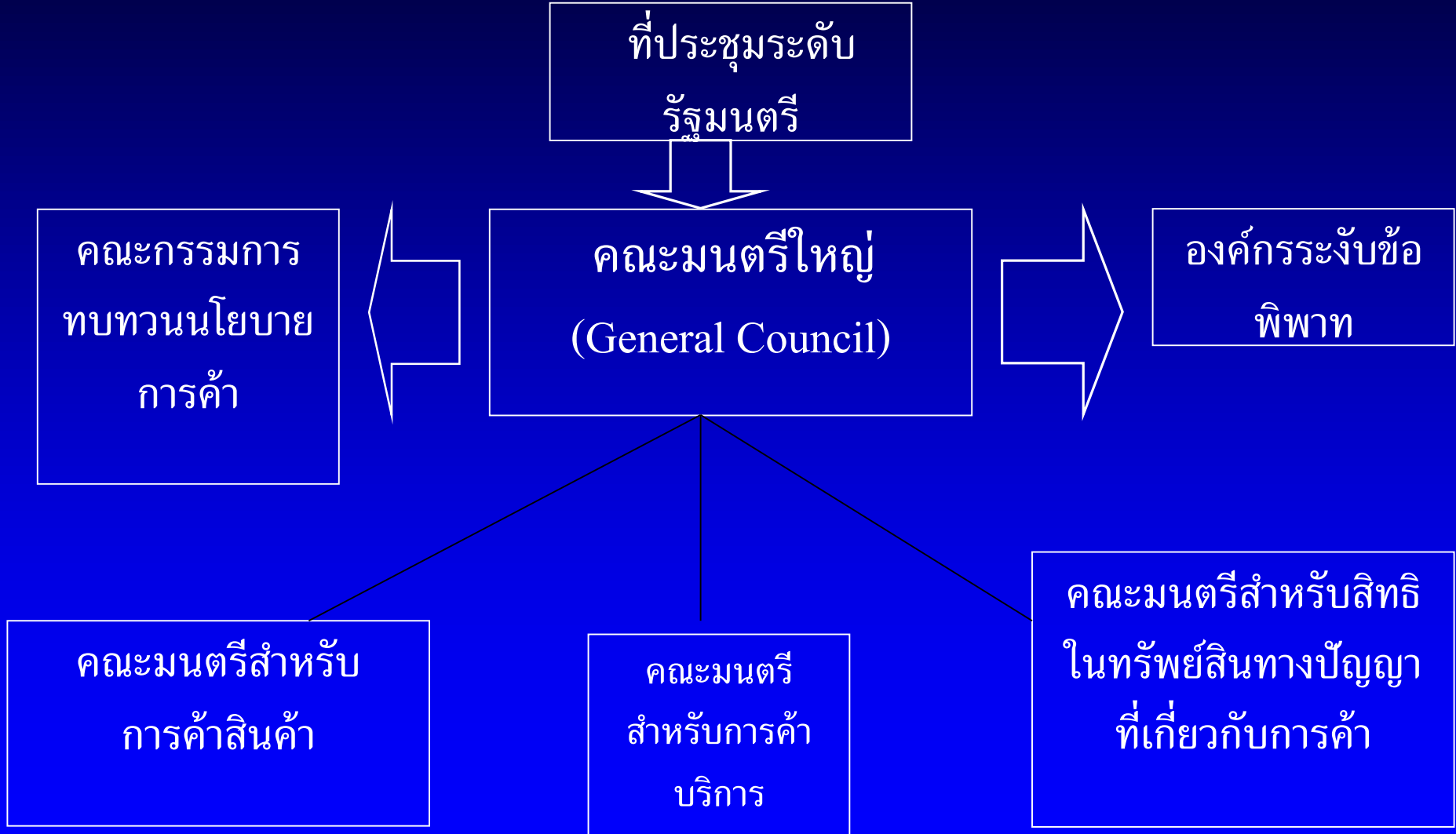
การรวมตัวของ ประเทศกำลังพัฒนา	กระแส FTA/RTA บทบาทของภาคประชาสังคม
----------------------------------	--

หน้าที่ของ WTO

- (1) อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติตามความตกลงพหุภาคีต่างๆ ของ WTO
- (2) จัดให้มีการเจรจาที่เกี่ยวข้องกับความตกลงของ WTO รวมถึงการเปิดเจรจา
รอบใหม่
- (3) บริหารกระบวนการระงับข้อพิพาทและกลไกทบทวนนโยบายการค้า
- (4) ติดตามสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศและจัดให้มีการทบทวนนโยบาย
ทางการค้าของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นไปในแนวทางการค้าเสรี
- (5) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาในด้านข้อมูล ข้อเสนอแนะเพื่อให้
สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างเพียงพอตลอดจนทำการศึกษาประเด็น
การค้าที่สำคัญๆ
- (6) ร่วมมือกันกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World
Bank) เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่
สอดคล้องกัน

โครงสร้างของ

WTO



การประชุมระดับรัฐมนตรี WTO 6 ครั้ง

(1) การประชุมที่ประเทศสิงคโปร์ (9-13 ธันวาคม ค.ศ. 1996)

ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีมีมติให้ WTO ศึกษาประเด็นทางการค้าใหม่ ๆ (new issues) ได้แก่ การค้ากับการลงทุน การค้ากับนโยบายการแข่งขัน ความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การอำนวยความสะดวกทางการค้า จึงเรียกประเด็นใหม่ทางการค้านี้ว่า Singapore Issues นอกจากนี้ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีได้ตกลงให้เปิดเสรีสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจะลดภาษีสินค้า IT เหล่านี้ให้เหลือศูนย์ภายในปี ค.ศ. 2000 สำหรับประเทศอุตสาหกรรม และภายในปี ค.ศ. 2005 สำหรับประเทศกำลังพัฒนา

(2) การประชุมที่นครเจนีวา (18-20 พฤษภาคม ค.ศ. 1998)

รัฐมนตรีตกลงที่จะไม่เรียกเก็บภาษีศุลกากรจากการค้าผ่านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (electronic commerce) หรือที่เรียกว่า ปฏิญญาเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

(3) การประชุมที่เมืองซีแอตเติล (30 พฤศจิกายน ค.ศ. 1999)

ประเทศพัฒนาแล้วต้องการให้เปิดการเจรจารอบใหม่ที่รวมเรื่องต่างๆ ที่สำคัญได้แก่การค้ากับการลงทุน นโยบายการแข่งขัน ความโปร่งใสในการจัดซื้อโดยรัฐ การค้ากับสิ่งแวดล้อม แรงงาน แต่การประชุมล้มเหลว โดยสมาชิกไม่สามารถตกลงกันได้

การประชุมระดับรัฐมนตรี WTO 6 ครั้ง

(4) การประชุมที่กรุงโดฮา ประเทศการ์ตา (9 -13 พฤศจิกายน ค.ศ. 2001)

ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้เปิดเจรจาการค้ารอบใหม่ที่เน้นความสำคัญในเรื่องการพัฒนา โดยเรียกชื่อว่า การเจรจารอบโดฮา (Doha Development Agenda) และกำหนดให้การเจรจาลิ้นสุดภายใน วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2005 นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้มีมติเห็นชอบเอกสารสุดท้าย 3 ฉบับ กอปรไปด้วย แถลงการณ์ร่วมระดับรัฐมนตรี (Ministerial Declaration) ข้อตัดสินใจเรื่องการปฏิบัติตามพันธกรณี (Decision on Implementation-Related Issues and Concerns) และแถลงการณ์เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและการสาธารณสุข (Declaration on the TRIPS Agreement and Public Health)

(5) การประชุมที่เมืองแคนคูน ประเทศเม็กซิโก (10-14 กันยายน ค.ศ. 2003)

ที่ประชุมไม่สามารถหาข้อยุติในการเจรจาเรื่องการเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตร ประเด็นเรื่อง Singapore Issues ทั้งข้อโต้แย้งที่ว่าสมาชิก WTO จะยอมให้นำมาเจรจาในรอบโดหานี้หรือไม่ และหากยอมให้นำเข้ามาเจรจาแล้วจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจารอบโดฮาในลักษณะของ single undertaking หรือไม่ ซึ่งทั้งสองประเด็นนี้เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้การประชุมครั้งนี้ล้มเหลว

การประชุมระดับรัฐมนตรี WTO 6 ครั้ง

(6) การประชุมที่ฮ่องกง (13-18 ธันวาคม ค.ศ. 2005)

ที่ประชุมสามารถหาฉันทามติในการรับรองร่าง Ministerial Declaration โดยสมาชิกยืนยันเจตนารมณ์ที่จะเจรจาอบโตฮาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายภายในปี ค.ศ. 2006 โดยได้กำหนดกรอบและรูปแบบการเจรจาอบโตฮาในรายละเอียดที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลผูกพันให้สมาชิกยอมเปิดตลาด ลดภาษีศุลกากรและลดมาตรการกีดกันการค้า รวมทั้งลดการอุดหนุนสินค้าเกษตรจากภาครัฐ การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม (NAMA) เปิดตลาดการค้าบริการ การให้ความช่วยเหลือประเทศผู้ผลิตฝ่ายที่ยากจนและได้รับความเดือดร้อนจากการอุดหนุนของประเทศที่พัฒนาแล้ว การให้การปฏิบัติที่พิเศษและแตกต่างกับประเทศกำลังพัฒนา (S&D) การสร้างความชัดเจนของทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และภูมิปัญญาดั้งเดิม การค้าและสิ่งแวดล่อม การอำนวยความสะดวกการค้า กฎเกณฑ์ทางการค้า การปรับปรุงกระบวนการระงับข้อพิพาท ความช่วยเหลือทางวิชาการ และ Aid for Trade เป็นต้น

โครงสร้างของ WTO Secretariat

องค์กร
ควบคุม
การค้าสิ่งทอ

นาย **Pascal Lamy**
ผู้อำนวยการใหญ่

องค์กร
อุทธรณ์

รอง ผอ. ใหญ่
Jara
Accessions
Economic
Research
Legal Affairs
Rules Division

รอง ผอ. ใหญ่
Rugwabiza
Development
External Relations
Technical
Cooperation
Trade and Finance
Training

รอง ผอ. ใหญ่
Singh
Agriculture
Trade and
Environment
GATS

รอง ผอ. ใหญ่
Yerxa
Administration
Market Access
IP
Language
Services
Trade Policies

ความตกลงที่อยู่ภายใต้ WTO

FINAL ACT + MARRAKESH AGREEMENT ESTABLISHING THE WTO

(umbrella agreement)

ANNEX 1A MULTILATERAL AGREEMENTS ON TRADE IN GOODS

GATT 1994 & GATT 1947 + 6 Understandings + Marrakesh Protocol to GATT 1994 + Agreement on Agriculture + Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures + Agreement on Textiles and Clothing + Agreement on Technical Barriers to Trade + Agreement on Trade-Related Investment Measures (TRIMs) + Agreement on Implementation of Article VI of the GATT 1994 (Anti-dumping) + Agreement on Implementation of Article VII of the GATT 1994 (Customs valuation) + Agreement on Preshipment Inspection + Agreement on Rules of Origin + Agreement on Import Licensing Procedures + Agreement on Subsidies and Countervailing Measures + Agreement on Safeguards

Annex 1B GENERAL AGREEMENT ON TRADE IN SERVICES (GATS)

Annex 1C TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS (TRIPS)

ANNEX 2 UNDERSTANDING ON RULES AND PROCEDURES GOVERNING THE SETTLEMENT OF DISPUTES *(peaceful settlement of trade conflicts)*

ANNEX 3 TRADE POLICY REVIEW MECHANISM *(transparency)*

ANNEX 4 PLURILATERAL TRADE AGREEMENTS

การวางกลยุทธ์ในการใช้กลไกยุติข้อพิพาทของ
WTO เพื่อเพิ่มอำนาจในการเจรจาต่อรอง

วิกฤติเศรษฐกิจและการกีดกันทางการค้า

- ในภาวะวิกฤติที่เศรษฐกิจโลกกำลังถดถอยขณะนี้ มีแนวโน้มที่ประเทศต่างๆ จะหันมาใช้มาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ เพื่อลดการนำเข้าและหันมาใช้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศแทน โดยไม่สนใจว่ามาตรการปกป้องทางการค้าเหล่านี้จะขัดกับกฎเกณฑ์ทางการค้าระหว่างประเทศก็ตาม ส่งผลให้เกิดปัญหาการชะลอตัวการส่งออกของไทยยังประเทศเหล่านั้น
- การค้าระหว่างประเทศมีนัยสำคัญต่ออัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของการส่งออกและการนำเข้าสินค้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)
- ด้วยเหตุนี้ทั้งภาครัฐและเอกชนของไทยคงต้องเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศคู่ค้าของเรา ซึ่งอาจเกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย

วิกฤติเศรษฐกิจและการกีดกันทางการค้า

- ในอดีตที่ผ่านมาเมื่อมีปัญหาทางการค้าเกิดขึ้น รัฐบาลไทยมักใช้วิธีการเจรจาต่อรองทางการทูตเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ การเจรจา (negotiation) ซึ่งรวมถึงการปรึกษาหารือ (consultation) และการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น (exchange of views) นั้น ถือเป็นวิธีปกติในทางการทูตที่ใช้เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงได้รับการยอมรับว่า การเจรจา เป็นความพยายามพื้นฐานขั้นแรกในการยุติข้อพิพาท
- อย่างไรก็ตาม โดยที่ประเทศคู่ค้าส่วนใหญ่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจต่อไทย ล้วนเป็นสมาชิกของ WTO ดังนั้นการแก้ปัญหามาตรการกีดกันทางการค้าต่อสินค้าส่งออกของไทยในบริบทของการค้าพหุภาคีในกรอบของ WTO จึงน่าจะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือ **เพื่อเสริมอำนาจต่อรอง** ของไทยกับประเทศคู่ค้าเหล่านั้น

กลไกระงับข้อพิพาทของ WTO

ในการเจรจาทวิภาคี ภาครัฐมีอำนาจที่ให้ความเห็นชอบ
บันทึกความเข้าใจว่าด้วยกฎเกณฑ์และวิธีพิจารณาเกี่ยวกับการระงับ
ข้อพิพาท (Understanding on Rules and Procedures governing the
Settlement of Disputes หรือเรียกย่อๆ ว่า DSU: Disputes Settlement
Understanding) ซึ่งถือว่าเป็นการแก้ไขปรับปรุงกลไกยุติข้อพิพาท
ให้มีประสิทธิภาพอย่างที่ไม่เคยมีองค์กรระหว่างประเทศใดๆ
ประสบความสำเร็จมาก่อน

DSU เป็นการประมวลกฎเกณฑ์ของการระงับข้อพิพาทจากแนว
ปฏิบัติตามจารีตประเพณีของภาคประชาสังคมมาบัญญัติให้เป็นลายลักษณ์
อักษรเพื่อให้เกิดความชัดเจน

ข้อจำกัดของประเทศกำลังพัฒนาในการใช้ประโยชน์

จากกลไกยุติข้อพิพาทของ WTO

ความสำเร็จของกลไกยุติข้อพิพาทในกรอบ WTO ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ หรือเป็น paradigm shift ของกฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ส่งผลให้การจัดระเบียบทางการค้าเกิดความเป็นธรรมมากขึ้นตามลำดับ

แม้ระบบกฎหมายของ WTO จะมีความเป็นธรรมมากขึ้นก็จริง แต่ประเทศที่มีศักยภาพและมีความพร้อมมากกว่าก็จะได้ประโยชน์จากการเปิดเสรีที่เป็นผลจากการเจรจาอบอุรุกวัยมากกว่า ซึ่งรวมถึงการใช้ประโยชน์จากกลไกยุติข้อพิพาทใหม่ของ WTO ด้วย ส่งผลให้สหรัฐฯ และสหภาพยุโรปซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและทุนทรัพย์ สามารถแสวงหาประโยชน์จากการใช้ความได้เปรียบทางกฎหมายและนำกลไกยุติข้อพิพาทของ WTO มาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเพื่อเพิ่มแรงกดดันต่อประเทศกำลังพัฒนาในการแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประเทศ มากกว่าที่ประเทศกำลังพัฒนาจะสามารถใช้ประโยชน์จาก WTO

สรุปข้อจำกัดและปัญหาของประเทศกำลังพัฒนาในการใช้

ประโยชน์จาก DSU

- กลไกยุติข้อพิพาทของ WTO มีความซับซ้อนมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ แกดต์ จึงทำให้เกิดความได้เปรียบ - เสียเปรียบมากขึ้นระหว่างประเทศกำลังพัฒนากับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้ประเทศกำลังพัฒนาต้องศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการและขั้นตอนของกลไกยุติข้อพิพาทของ WTO เพื่อให้สามารถเข้าใจและเห็นช่องทางที่จะจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน
- ปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณของประเทศกำลังพัฒนาในการว่าจ้างทนายความเพื่อดำเนินการทางกฎหมายในกระบวนการฟ้องร้อง
- การบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเพื่อให้ผู้แพ้คดีต้องปฏิบัติตามคำตัดสินของ Panel และ Appellate Body โดยอาศัยระบบที่อาศัยการบังคับกันเอง (self enforcing agreement) ส่งผลให้ประเทศผู้ร้องเรียนต้องรับภาระในการคอยติดตาม

สรุปข้อจำกัดและปัญหาของประเทศกำลังพัฒนาในการใช้

ประโยชน์จาก DSU

- อำนวยความสะดวกและการเมืองระหว่างประเทศนอกกรอบ WTO ที่อาจเข้ามามีส่วนทำให้ประเทศกำลังพัฒนาหวาดกลัวและตัดสินใจไม่ยกเรื่องมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจขึ้นร้องเรียนในกรอบของ WTO ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมติทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศที่เกรงว่าสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปจะยกเลิกสิทธิประโยชน์ทางการค้า (GSP) หรือความสัมพันธ์ทวิภาคีมาใช้เป็นเครื่องมือในการกดดันประเทศกำลังพัฒนา
- ความไม่พร้อมของบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากการดำเนินคดีใน WTO จำเป็นที่ต้องอาศัยผู้ชำนาญกฎหมายเฉพาะด้านที่ต้องมีความรู้ทั้งสาขากฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ และยังต้องมีความรู้ทางธุรกิจและการค้าระหว่างประเทศที่ดีพอที่จะวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเพื่อใช้ประกอบในการต่อสู้คดี

สรุปข้อจำกัดและปัญหาของประเทศกำลังพัฒนาในการใช้

ประโยชน์จาก DSU

ทัศนคติของประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่ยอมรับการใช้ประโยชน์จากกลไกยุติข้อพิพาทของ WTO ในการแก้ไขความขัดแย้งทางการค้า ซึ่งจะแตกต่างจากแนวคิดของประเทศพัฒนาแล้วต่างยอมรับว่าการใช้ประโยชน์จากกลไกยุติข้อพิพาทของ WTO เพื่อแก้ไขความขัดแย้งทางการค้าเป็นแนวคิดสร้างสรรค์ในการยุติข้อพิพาทในระดับทวิภาคีและป้องกันมิให้ข้อพิพาทดังกล่าวลุกลามจนไปทำลายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติอื่น ทัศนคติเช่นนี้ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ประเทศพัฒนาแล้วสามารถพัฒนาบุคลากรของตนให้มีศักยภาพทางกฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากขึ้น และสามารถนำ WTO มาใช้เสริมอำนาจในการเจรจาระหว่างประเทศได้มีประสิทธิผลมากขึ้น

กระบวนการยุติข้อพิพาทของแกตต์

การหารือภายใต้มาตรา 22

คู่กรณี
สามารถตกลงกัน

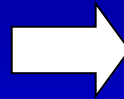
คู่กรณีนำเรื่อง
เข้าสู่
กระบวนการ
ไต่สวนภายใต้
มาตรา 23

การยุติข้อพิพาทภายใต้มาตรา 23

ขอหารือภายใต้มาตรา 23

คู่กรณีขอให้
จัดตั้ง Panel เพื่อ
ไต่สวนข้อพิพาท

คู่กรณีสามารถตกลง
กัน



CONTRACTING PARTIES พิจารณา
ให้ความเห็นชอบรายงานของ Panel

ผู้ถูกกล่าวหายอมปฏิบัติตาม
คำตัดสินของ Panel

CONTRACTING PARTIES ให้ความเห็นชอบการตอบ
โต้ทางการค้า ในกรณีที่ไมยอมปฏิบัติตามคำตัดสินของ
Panel

กลไกยุติข้อพิพาทของ WTO

การหารือภายใต้มาตรา 22

การยุติข้อพิพาทภายใต้มาตรา 23

คู่กรณีสามารถตกลงกัน

คู่กรณีนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการไต่สวนภายใต้มาตรา 23

60 วัน

60 วัน

ขอหารือภายใต้มาตรา 23

คู่กรณีขอให้ DSB จัดตั้ง Panel เพื่อไต่สวนข้อพิพาท

คู่กรณีสามารถตกลงกัน

กระบวนการไต่สวนของ Panel

3 หรือ 6 เดือน

ในกรณีที่ไม่มี การอุทธรณ์ให้ส่งรายงานของ Panel ให้ DSB พิจารณา

คู่กรณีอุทธรณ์

จัดตั้งองค์คณะอุทธรณ์ (AB) เพื่อพิจารณาประเด็นกฎหมาย

90 วัน

กระบวนการไต่สวนของ AB

3 เดือน

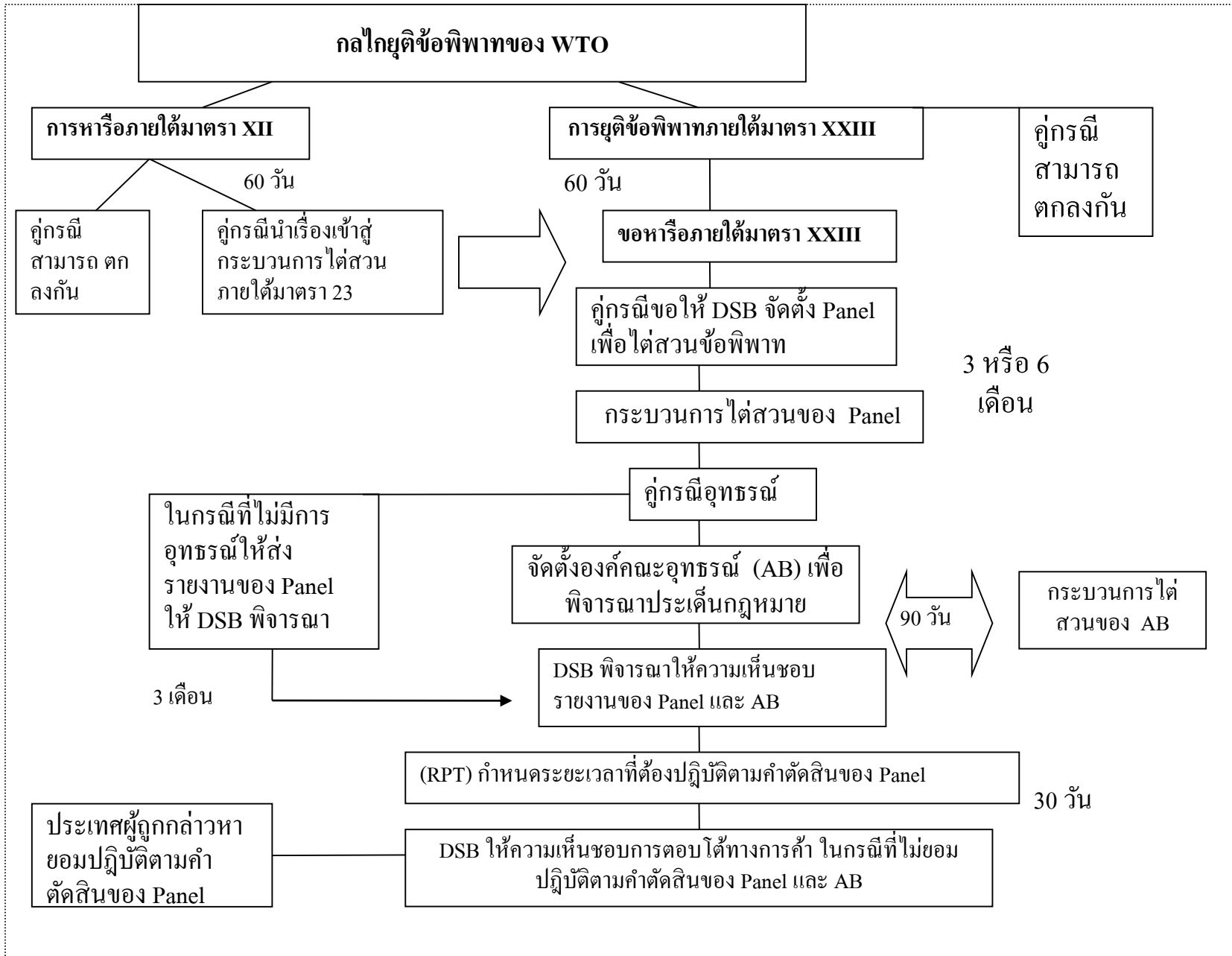
DSB พิจารณาให้ความเห็นชอบ รายงานของ Panel และ AB

ประเทศผู้ถูกกล่าวหา ยอมปฏิบัติตามคำตัดสินของ Panel

(RPT) กำหนดระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติตามคำตัดสินของ Panel

30 วัน

DSB ให้ความเห็นชอบการตอบโต้ทางการค้า ในกรณีที่ไม่มียอมปฏิบัติตามคำตัดสินของ Panel และ AB



องค์กรมหาชนเพื่อการบริหาร
การระงับข้อพิพาทใน WTO

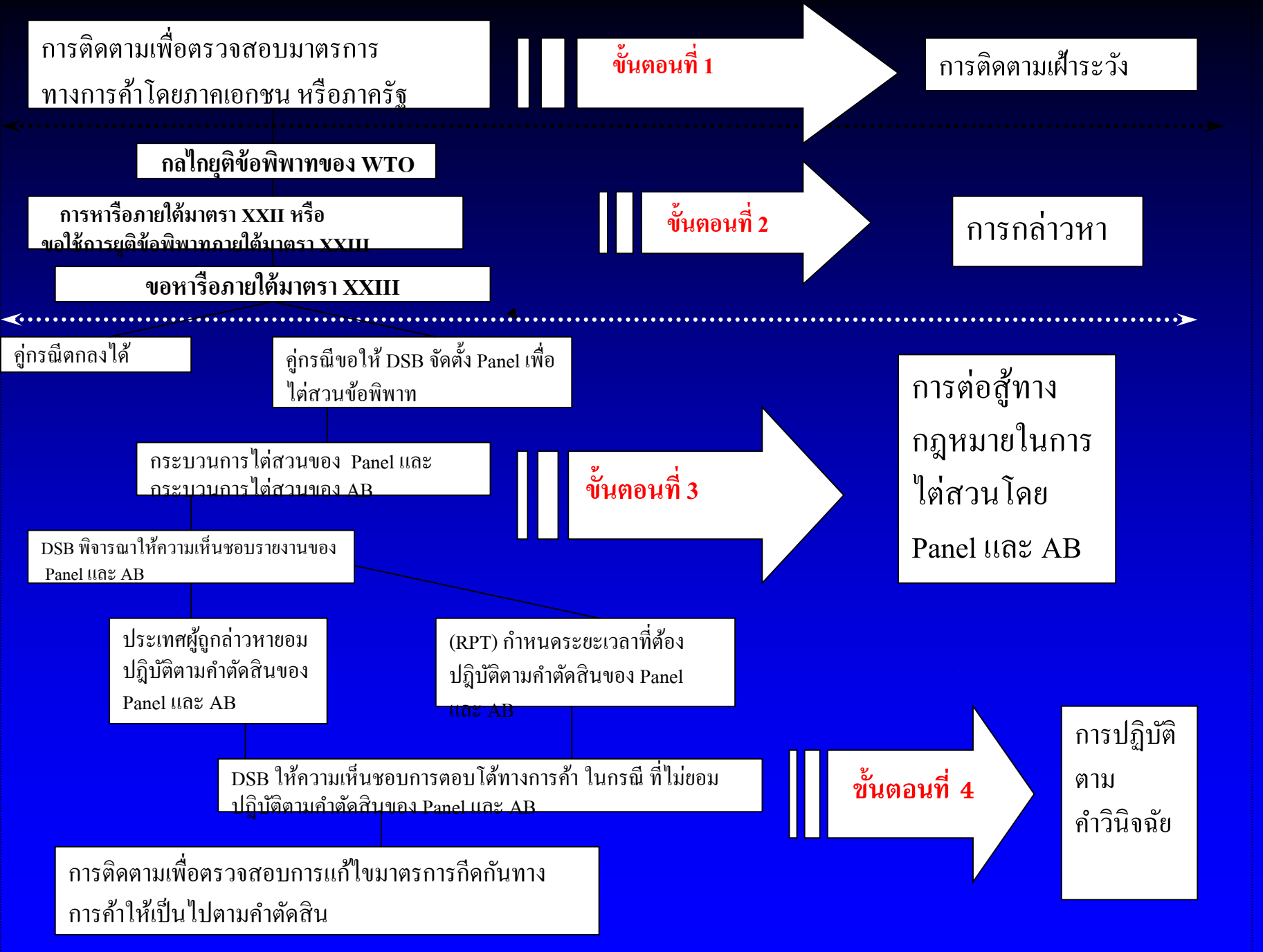
หน่วยงาน
ภาครัฐ

คณะผู้แทนไทย
ประจำ WTO
ณ นครเจนีวา

หน่วยงาน
ภาคเอกชน
และสมาคม

ACWL

การต่อสู้ทางกฎหมายภายใต้
กระบวนการยุติข้อพิพาท
ของ WTO



การติดตามเพื่อตรวจสอบมาตรการทางการค้าโดยภาคเอกชน หรือภาครัฐ

ขั้นตอนที่ 1

การติดตามเฟ้าระวัง

กลไกยุติข้อพิพาทของ WTO

การหารือภายใต้มาตรา XXII หรือ ขอให้การยุติข้อพิพาทภายใต้มาตรา XXIII

ขั้นตอนที่ 2

การกล่าวหา

ขอหารือภายใต้มาตรา XXIII

คู่กรณีตกลงได้

คู่กรณีขอให้ DSB จัดตั้ง Panel เพื่อไต่สวนข้อพิพาท

ขั้นตอนที่ 3

การต่อสู้ทางกฎหมายในการไต่สวนโดย Panel และ AB

กระบวนการไต่สวนของ Panel และ กระบวนการไต่สวนของ AB

DSB พิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานของ Panel และ AB

ประเทศผู้ถูกกล่าวหายอมปฏิบัติตามคำตัดสินของ Panel และ AB

(RPT) กำหนดระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติตามคำตัดสินของ Panel และ AB

DSB ให้ความเห็นชอบการตอบโต้ทางการค้า ในกรณีที่ไม่ยอมปฏิบัติตามคำตัดสินของ Panel และ AB

ขั้นตอนที่ 4

การปฏิบัติตามคำวินิจฉัย

การติดตามเพื่อตรวจสอบการแก้ไขมาตรการกีดกันทางการค้าให้เป็นไปตามคำตัดสิน